

**Aprob,
Avocatul Poporului,**

**RAPORT
privind vizita desfășurată la Penitenciarul Tulcea**

Sumar:

Prezentul Raport, întocmit ca urmare a vizitei la Penitenciarul Tulcea, este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea vizitei**
- 2. Constatările rezultate din vizita efectuată**
- 3. Recomandări**

1. Cadrul general și organizarea vizitei

În temeiul art. 16 alin. (1) și a art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, o echipă de vizită formată din reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului și un reprezentant al unei organizații neguvernamentale, a efectuat la data de 24 septembrie 2019, o vizită la Penitenciarul Tulcea.

Vizita cu caracter inopinat a avut ca obiective: ●verificarea stării de sănătate a persoanelor private de libertate la încarcerare (inclusiv mărcile traumatice) și tratamentul aplicat acestora; ●verificarea cazurilor de deces și a măsurilor dispuse ulterior; ●asistența psihologică și asistența socială acordată persoanelor private de libertate; ●verificarea aplicării sancțiunilor disciplinare/abaterilor săvârșite de persoanele private de libertate și a modului de aplicare a acestora; ●alte aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție, în momentul vizitei.

La efectuarea vizitei au participat domnul [redacted] - jurist, doamna [redacted] - psiholog, doamna [redacted] - medic, consilieri în cadrul instituției Avocatul Poporului, precum și doamna [redacted] - reprezentant al Organizației Neguvernamentale “Fundatia pentru Apărarea Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului (FACIAS)”.

Membrii echipei de vizitare au purtat discuții cu reprezentanții Penitenciarului Tulcea, respectiv: doamna comisar șef [redacted], director adjunct reintegrare socială, doamna comisar șef [redacted], șef serviciu asistență psihosocială, domnul subcomisar [redacted], medic medicină generală și doamnele [redacted] și [redacted], asistente medicale.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

a). Referitor la verificarea stării de sănătate a persoanelor private de libertate la încarcerare (inclusiv mărcile traumatice) și tratamentul aplicat acestora s-au constatat, următoarele:

Asistența medicală primară acordată persoanelor private de libertate era asigurată de un medic de medicină generală, iar asistența stomatologică de către un medic stomatolog.

La momentul efectuării vizitei cei doi medici asigurau asistența medicală persoanelor private de libertate care participau la o competiție sportivă în afara penitenciarului.

Continuitatea asistenței medicale a deținuților în afara orelor de program a medicilor era asigurată de șase asistenți medicali generaliști care lucrau în ture.

De asemenea, alți trei asistenți generaliști lucrau în program de 8 ore (dimineața).

Totodată, Penitenciarul Tulcea avea angajat un asistent de farmacie, un asistent igienist și un asistent de stomatologie.

Cabinetul de consultații medicale/stomatologice și sala de tratamente erau dotate corespunzător cu aparatură medicală, materiale sanitare și medicamente. De asemenea, organizarea acordării consultațiilor/supravegherii medicale la nivelul cabinetelor medicale și a infirmeriilor, erau realizate conform Ordinului nr.429/C/07.02.2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor și a normelor în vigoare cuprinse în Ordinul ministrului sănătății nr.153/26.02.2003 și nr.1338/31.07.2007.

Din informațiile primite și documentele puse la dispoziția membrilor echipei de vizită de către cadrele medicale, s-au constatat următoarele :

În cursul lunii septembrie 2019 a existat o tentativă de suicid la o persoană custodiată care se afla în evidența cabinetului medical cu afecțiune psihică, la data vizitei aceasta fiind internată într-un spital-penitenciar. Conducerea penitenciarului a menționat că gestul deținutului a constituit o modalitate de a-și determina mama să îl viziteze. Sub acest aspect, echipa de vizită apreciază că **se impun măsuri pentru identificarea deținuților cu risc crescut de suicid.**

Cabinetul medical avea constituit *Registrul leziuni traumatice* produse prin autoagresiune, heteroagresiune sau accidentări. Tipurile de leziuni, în cazul heteroagresiunilor, au fost eritem, echimoză, escoriație, hematom/contuzie. S-a reținut cazul unei agresiuni între deținuți în urma căreia una din persoanele private de libertate implicate a necesitat prezentarea în Unitatea Primiri Urgențe unde a fost diagnosticată cu fractură de mandibulă și a primit recomandarea de consult și tratament de specialitate în serviciul de /chirurgie maxilo-facială. În cazul autoagresiunilor leziunile traumatice au fost plăgi tăiate sau ingestie de corp străin. Ca urmare a celor constatate, considerăm că unitatea penitenciară trebuie să dispună măsuri suplimentare pentru asigurarea integrității fizice și psihice a persoanelor custodiate, cât și pentru prevenirea unor astfel de situații.

Consemnările din registru nu erau întotdeauna complete și nu se finalizau cu semnătura și parafa medicului sau numele în clar în cazul personalului medical examiner. Astfel, se impune completarea corespunzătoare a registrului menționat mai sus, inclusiv aplicarea parafei medicului.

În anul 2018, au fost consemnate 57 mărci traumatice, iar în anul 2019 până la data vizitei, 88 constatări de mărci traumatice. În acest registru erau notate și persoanele private de libertate prezentate la cabinetul medical, implicate într-un eveniment, dar care nu prezentau leziuni traumatice, ceea ce a dus la creșterea numărului deținuților din evidențele cabinetului medical care ar prezenta leziuni traumatice.

La cabinetul medical exista *Dosar sesizări parchet* 2019, în cuprinsul căruia se găseau întocmite sesizările adresate procurorului, exista completată Schița anatomică pentru examinarea torturii și a relexorilor tratamente și Nota de informare a directorului penitenciarului. În 22 de cazuri exista anexat la sesizare document scris care certifica înștiințarea procurorului.

Au existat cazuri în care, urmare a constatării mărcilor traumatice, nu s-a făcut sesizarea procurorului contrar prevederilor art. 72 al. (3) din Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal - *în cazul în care constată urme de violență sau persoana condamnată acuză violențe, medicul care efectuează examenul medical are obligația de a consemna în fișa medicală cele constatate și declarațiile persoanei condamnate în legătură cu acestea sau cu orice altă agresiune și de a sesiza de îndată procurorul.*

În anul 2018, au fost consemnate 103 consultații acordate persoanelor private de libertate nou depuse, iar în anul 2019 până la data vizitei 75 consultații. Exista specificat diagnosticul, aptitudinea de muncă și dacă deținutul avea indicație de regim alimentar.

Nu era consemnată absența/prezența mărcilor traumatice la intrarea în penitenciar, iar în cazul unor consultații acordate deținuților la sosirea/plecarea din/în transfer a acestora, lipsea această consemnare. Astfel, se impune consemnarea absenței/prezenței mărcilor traumatice atât la sosirea deținuților în penitenciar cât și la plecarea acestora din unitatea penitenciară.

În acest context, reținem situația unei persoane private de libertate transferată în Penitenciarul Tulcea care, la sosirea din transfer, prezenta leziuni traumatice datorate unei agresiuni din partea altui deținut. A fost sesizat procurorul și la solicitarea deținutului acesta a fost prezentat la Serviciul Județean de Medicină Legală Tulcea.

O persoană privată de libertate care deținea certificat de încadrare în grad de handicap nu beneficia de însoțitor cu toate că se încadra în gradul de handicap grav cu deficiență funcțională gravă cu indemnizație de însoțitor. Astfel, se impune identificarea de către conducerea penitenciarului a unui însoțitor pentru persoana privată de

libertate care are această indicație cuprinsă în certificatul de încadrare în grad de handicap.

În cazul unei persoane private de libertate externată de curând dintr-un spital penitenciar, diagnosticată cu tulburare psihică (dispoziție anxio-depresivă) și care avea recomandare de tratament specific, i s-au întocmit mai multe procese verbale de constatare a refuzului de administrare a medicației recomandate. Din documentele puse la dispoziție s-a constatat că deținutul a fost sancționat disciplinar cu izolarea de mai multe ori în cursul anului 2019 pentru abateri grave.

Sub acest aspect menționăm că, potrivit **Regulilor Nelson Mandela (Regula 39 alin. (3) - înainte de a impune sancțiuni disciplinare, administrația penitenciarelor trebuie să examineze modul în care boala mintală sau dizabilitatea de dezvoltare a deținutului ar fi putut contribui la comportamentul său sau la comiterea încălcării sau a faptei care a stat la baza sancțiunii disciplinare. Administrația penitenciarelor nu va sancționa niciun comportament al deținutului care este considerat un rezultat direct al bolii sale mintale sau al dizabilității intelectuale, iar potrivit Normelor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii** (al 21-lea Raport, publicat în 2011), sancțiunea izolării se va aplica doar în cazuri excepționale și ca ultim resort, având în vedere consecințele devastatoare pe care le poate avea o astfel de măsură asupra sănătății mintale (cel mai important indicator în acest sens fiind rata înaltă de sinucideri în rândul persoanelor private de libertate izolate).

S-a reținut situația în care în luna august o persoană privată de libertate s-a adresat cu cerere cabinetului medical pentru a fi consultat și a primi tratament, solicitând și consult de specialitate.

Conform prevederilor art. 24 din Ordinul nr. 429/C/2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor - *persoanele private de libertate sunt prezentate la cabinetul medical ca urmare a solicitării proprii, datorată unor acuze de boală sau conform unei programări, efectuată de către medic în cazul bolnavilor aflați în tratament sau dispensarizați, deținuților trebuie să li se aducă la cunoștință modalitatea de înscriere și prezentare la cabinetul medical în vederea consultației pentru ca acesta să fie acordată în timpul cel mai scurt.*

Având în vedere că la data vizitei pe cererea deținutului era consemnat că „se așteaptă programarea telefonică” pentru consultul de specialitate, se face recomandarea ca personalul medical să depună diligențele necesare în vederea programării în timpul

cel mai scurt la consult de specialitate în rețeaua ministerului sănătății sau internării deținutului în penitenciarul-spital.

Având în vedere numărul mare de deținuți aflați în evidența cabinetului medical cu tulburări psihice - unii recurgând la acțiuni cu caracter suicidal, mulți fiind înregistrați cu auto sau heteroagresiuni sau cazul deținuților care au fost sancționați cu izolarea pentru fapte cu violență sau amenințare cadre - echipa de vizită recomandă intensificarea evaluării psihologice și medicale a deținuților cu comportament dezadaptativ sau cu tulburări psihocomportamentale majore, având în vedere și diagnosticul frecvent de tulburare anxios-depresivă pus persoanelor private de libertate cu afecțiuni psihice.

Totodată, se recomandă o colaborare activă a compartimentului de asistență psiho-socială cu cel medical și cu cel de pază și supraveghere pentru identificarea elementelor care pot indica riscul de suicid în rândul persoanelor private de libertate.

b). În ceea ce privește cazurile de deces și a măsurilor dispuse ulterior, la nivelul unității penitenciare, în perioada 2018-2019 (până la momentul efectuării vizitei) au fost înregistrate 2 decese (un deces în anul 2018 și un deces în anul 2019).

Din cercetările organelor abilitate s-a concluzionat că moartea celor două persoane private de libertate a fost neviolentă.

Conform mențiunilor din fișa medicală, în primul caz, deținutul nu era în evidența cabinetului medical cu afecțiuni cronice, a urmat tratamente de scurtă durată pentru afecțiuni intercurente. Concluzia examenului necroptic a fost o suferință miocardică evolutivă cu potențial aritmogen.

În al doilea caz, pe parcursul executării pedepsei deținutul a fost înregistrat în evidența cabinetului medical cu afecțiune cardio-vasculară, a urmat tratament cronic și a fost internat în repetate rânduri în penitenciar spital.

c). La nivelul Penitenciarului Tulcea, *asistență psihologică* era asigurată de 4 psihologi cu competențe profesionale atât în psihologie aplicată în apărare și siguranță națională cât și în psihologie clinică, ce asigurau conform prevederilor legale desfășurarea activităților profesionale (activități de evaluare inițială, periodică, finală, consiliere psihologică, individuală și convorbiri individuale).

Evaluarea clinică și programele de consiliere psihologică au fost fundamentate de aplicarea instrumentelor de evaluare psihologică achiziționate de Administrația Națională a

Penitenciarelor. Programele de asistență psihologică generală cuprindeau programe structurate în funcție de nevoile și riscurile identificate, în vederea dezvoltării deprinderilor, atitudinilor prosoziale, cu scopul creșterii șanselor de reintegrare socială.

Având în vedere specificul unității (regim de maximă siguranță, regim închis, semideschis, deschis), activitățile de asistență psihologică obligatorii și opționale, erau consemnate în planul de intervenție individualizat, iar cele facultative, nu se înregistrau ca recomandări în planul individualizat.

Totodată în funcție de regimul de detenție, în vederea facilitării reintegrării sociale, se organizau activități structurate, semistructurate, de școlarizare și formare profesională a deținuților monitorizați. Spre exemplu: în anul 2019 -trimestrul II, la regimul de maximă siguranță au fost monitorizați 24 deținuți (5 deținuți incluși în programul de asistență psihologică - programul de dezvoltare a abilităților sociale, programul destinat persoanelor cu afecțiuni psihice), 19 deținuți incluși în consiliere psihologică pentru comportamente agresive și pentru persoane cu afecțiuni psihice și un deținut implicat în convorbiri individuale cu psihologul secției.

Volumul de muncă varia în funcție de regimul de detenție a persoanelor private de libertate, a căror situație era analizată în cadrul comisiilor, de la 5 persoane la 30 persoane într-o singură zi. Dosarul de asistență psihosocială și educație al fiecărei persoane private de libertate cuprindea fișă opis cu următoarele documente: fișă educație, fișă educație-evaluare periodică, fișă socială, fișă psihologică-evaluare periodică, fișă de asistență moral-religioasă, planul individualizat de intervenție educativă inițial, planul individualizat de evaluare și intervenție terapeutică, angajamentul de participare, propuneri de modificare a regimului de executare a pedepsei persoanelor private de libertate, desfășurarea intervenției educaționale, desfășurarea intervenției psihosociale.

Activitățile de reintegrare socială cuprindeau activități planificate de evaluare socială, psihologică și educațională, periodică și finală, precum și activități de consiliere socială și psihologică ce vizează sprijinirea persoanelor private de libertate pentru soluționarea diverselor probleme cu care acestea se confruntă.

Referitor la activitățile de consiliere desfășurate în cadrul penitenciarului, în anul 2019 trimestrul II, au fost realizate 187 de activități de consiliere, dintre care: 70 activități de consiliere socială, 90 activități de consiliere psihologică și 27 activități de consiliere educațională.

La nivel individual, psihologii organizau convorbiri cu persoanele private de libertate (fiind susținute convorbirile referitoare la participarea la activitățile psihologice, lămuriri privind situația creditelor, posibilitatea acordării unei recompense și alte aspecte). În cadrul convorbirilor individuale, personalul sectorului reintegrare socială realiza o selecție a aspectelor problematice semnalate, reținându-le spre soluționare pe cele care îi revin ca responsabilitate, conform domeniului și limitelor de competență. Din discuțiile purtate cu psihologii din cadrul Penitenciarului Tulcea, aceștia au afirmat că organizarea ședințelor de consiliere psihologică sau convorbirile individuale erau consecutive evaluărilor psihologice, desfășurându-se în funcție de tipul problemelor identificate.

De remarcat că, ședințele de psihologie se acordau atât la solicitarea proprie a persoanelor private de libertate cât și la sesizarea șefului de secție sau la recomandarea cadrelor medicale ale unității. În conformitate cu metodologia privind desfășurarea activităților multidisciplinare care implica intervenții în echipă, raportat la *comportamentele agresive* (autoagresive/heteroagresive) în anul 2019 trimestrul II, au fost monitorizate 31 persoane private de libertate cu comportamente agresive, astfel: 24 persoane aflate în regim de maximă siguranță, 4 persoane aflate în regim închis, 2 persoane aflate în regim semideschis, o persoană aflată în regim deschis.

Conform informațiilor oficiale se derulau programe de asistență psihologică, programe de dezvoltare a mobilității personale PRO DM-modul I, programe destinate persoanelor cu afecțiuni psihiatrice, programe destinate persoanelor vârstnice, programe destinate lipsei de empatie, falsității, lipsei de morală, ce cuprindeau activități de autocunoaștere, activități de gestionare a furiei, a emoțiilor disfuncționale negative, de autocontrol comportamental. De asemenea, se desfășurau programe de asistență psihologică specifică destinate persoanelor cu antecedente în toxicomanie, alcool prin proiectul *Spuneți nu drogurilor* cu scopul formării comportamentelor prosoziale.

În ceea ce privește domeniul psihologic a fost atins indicatorul de performanță referitor la constituirea grupelor la programele planificate, asigurându-se asistarea psihologică a majorității deținuților incluși în grupuri țintă prin intermediul programelor de asistență psihologică specifică și consiliere psihologică.

Activitățile educative erau orientate spre stimularea cunoașterii, exersarea deprinderilor practice, artistice, dar și pentru menținerea tonusului fizic și psihic corespunzător.

Au fost atinși indicatorii de performanță privind includerea la activitățile de instruire școlară a deținuților, iar din verificarea documentelor s-a constatat că au fost înscriși la programele educative peste 90% din persoanele custodiate. Ținând cont că în intervenția educativă o prioritate a fost includerea persoanelor analfabete la programele de alfabetizare s-a constatat că, la sfârșitul semestrului al-II-lea, din 38 de persoane analfabete custodiate, 28 au fost incluse la școală sau la programe de alfabetizare.

În Planul semestrial de activități și în Calendarul tematic particularizat privind desfășurarea activităților artistice, se derulau activități de difuzare a culturii, concursuri tematice, activități în comunitate, activități interpenitenciare pe platforma elearning (Proiectul Atelierul de artizanat, Proiectul Revista Ecou, Proiectul Campanie de prevenire a criminalității) precum și de facilitare a reintegrării sociale a persoanelor private de libertate, (Proiectul Cărțile sub lupă, Proiectul Etnia rromă, istorie și tradiții).

De asemenea, persoanele private de libertate au participat la diverse activități sportive, la nivel local, regional, la competiții sportive prin Proiectul Mării Negre, proiect ce aparținea Penitenciarului Poarta Albă.

La nivelul Penitenciarului Tulcea, au fost încheiate 8 contracte de voluntariat ce au avut în vedere nevoile identificate la nivelul populației carcerale, disponibilitatea voluntarilor, completarea ofertei educaționale incluse în proiectele și programele de reintegrare socială, dar și în fișele de monitorizare ale activității voluntarilor. Activitățile și programele desfășurate cu scopul reintegrării sociale se desfășurau în cadrul proiectului „Alegerile personale îți marchează viața,, (15 persoane înscrise, din regimul de detenție deschis și semideschis).

Au fost organizate *activități de informare, consiliere și medierea muncii*, în cadrul proiectului INTESPO, care viza înregistrarea tinerilor în evidențele serviciului public de ocupare, *activități moral-religioase, activitate psihologică în comunitate*, în cadrul proiectului Campanie de prevenire a criminalității.

De asemenea, au fost organizate activități de facilitare a reintegrării sociale a persoanelor private de libertate (spre exemplu: Proiectul Lecții de viață - 5 deținuți înscriși, din regimul deschis și semideschis) și o activitate de tip conferință, în cadrul Proiectului de întâlnire cu personalități în vederea sensibilizării cu privire la nevoile de asistență postdetenție și de reintegrare socială, la care au participat 44 de deținuți din regimul de maximă siguranță.

Totodată, a fost asigurat dreptul la asistență moral-religioasă, conform solicitărilor, în baza contractelor de voluntariat dintre penitenciar, Episcopia Tulcea și Protoreria Tulcea. Culte care desfășurau activități în penitenciar erau: ortodox, romano-catolic, adventist,

baptist și Martorii lui Iehova. Activitatea cultural artistică, moral-religioasă, ocupațională era organizată atât de personalul penitenciarului cât și de reprezentanții instituțiilor și organizațiilor partenere.

La momentul efectuării vizitei, erau în derulare 49 de protocoale cu diferite instituții și organizații, iar pe parcursul trimestrului al-II-lea au fost încheiate 4 protocoale de colaborare, cu: Liceul Tehnologic Brad Segal Tulcea, Colegiul Dobrogean Spiru Haret Tulcea, Casa Corpului Didactic Tulcea, A.J.O.F.M. Tulcea și C.R.F.P.A. Călărași).

Din discuțiile purtate cu persoanele private de libertate a rezultat faptul că, acestora li s-au respectat toate drepturile, erau mulțumiți de atitudinea personalului și nu au fost supuse la rele tratamente sau agresiuni fizice din partea personalului din cadrul penitenciarului.

d). În legătură cu aplicarea sancțiunilor disciplinare/abaterilor săvârșite de persoanele private de libertate și a modului de aplicare a acestora s-au constatat, următoarele:

La nivelul Penitenciarului Tulcea, de la începutul anului 2019 și până la momentul efectuării vizitei, au fost aplicate aproximativ 300 de sancțiuni disciplinare persoanelor private de libertate (p.p.l.), cum ar fi: avertismente, suspendarea dreptului de a primi și de a cumpăra bunuri, suspendarea dreptului de a primi vizite, suspendarea dreptului de a presta o muncă, izolarea pentru maxim 10 zile etc.

Sancțiunile disciplinare menționate mai sus, au fost aplicate p.p.l. ca urmare a săvârșirii de către acestea a unor abateri disciplinare prevăzute de Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal (spre exemplu: deținere telefoane mobile, atitudine necuviincioasă cadre/p.p.l., lovire p.p.l., amenințare cadre, autoagresiune, distrugere bunuri, nesupunere percheziție, nerespectare R.O.I., evadare etc.).

Din statisticile lunare ale anului 2019 prezentate de reprezentanții Penitenciarului Tulcea s-au constatat, următoarele: ●un număr de 62 de plângeri formulate de p.p.l. au fost clasate; ●au fost respinse 137 de plângeri formulate de p.p.l. fiind menținute sancțiunile; ●au fost admise plângerile formulate de către p.p.l. și s-au anulat sancțiunile aplicate în 18 cazuri; ●au fost formulate 99 de plângeri de către p.p.l. împotriva încheierilor judecătorului de supraveghere din cadrul Penitenciarului Tulcea.

În privința abaterilor disciplinare ușoare administrația penitenciarelor este încurajată să utilizeze, în măsură posibilă, prevenirea conflictelor, medierea sau orice alte mecanisme alternative de soluționare a litigiilor pentru a preveni încălcările

disciplinare sau pentru a soluționa conflictele, astfel cum se recomandă în Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regula 38).

Totodată, potrivit Regulilor Nelson Mandela, ordinea și disciplina trebuie să fie menținute cu fermitate, dar fără a aduce un plus de restricții față de cât este necesar pentru menținerea securității și a unei vieți în comun bine organizate (Regula 36).

Echipa de vizită recomandă instruirea personalului din unitatea penitenciară referitor la întocmirea rapoartelor de incident, a situațiilor care nu pot face obiectul unui raport de incident și care nu constituie abateri disciplinare, având în vedere numărul mare de dosare de cercetare disciplinară clasate de către Comisia de disciplină. De asemenea, apreciem că se impune cercetarea prealabilă privind lămurirea incidentului sub toate aspectele și administrarea dovezilor certe în legătură cu săvârșirea abaterii disciplinare reținută în sarcina persoanei private de libertate de către Comisia de disciplină a penitenciarului, având în vedere sancțiunile disciplinare anulate de judecătorul de supraveghere a privării de libertate și de instanțele de judecată.

Din verificările efectuate de echipa de vizită în Registrul de înregistrări a rapoartelor de incident, dosarele de incident și din informațiile furnizate de personalul unității, echipa de vizită a constatat că în penitenciar era respectată procedura constatării abaterilor disciplinare. Astfel, incidentele de pe secțiile de deținere erau raportate de către personalul de pază șefilor de secție, care declanșau procedura disciplinară prin înaintarea raportului de incident comisiei de disciplină; se efectuau cercetările prelabile privind fapta, se aduceau la cunoștință motivele declanșării procedurii disciplinare persoanei condamnate.

Rezultatele cercetării prelabile se prezentau comisiei disciplinare, care după ascultarea persoanei condamnate și analiza documentelor de la dosar, se pronunța cu privire la fapta. Hotărârea comisiei de disciplină se comunica persoanei condamnate, sub semnătură, cu menționarea căii de atac existente și a termenului de exercitare a acesteia. Sancțiunile disciplinare puteau fi contestate la instanțele

Din verificarea aleatorie a câtorva dosare disciplinare s-a constatat că rapoartele de incident, care cuprindeau descrierea faptelor constatate, erau semnate pentru luare la cunoștință de către deținuți.

Totodată, din discuțiile purtate cu reprezentanții unității penitenciare vizitate precum și din verificarea câtorva dosare ale p.p.l alese în mod aleatoriu s-a constatat faptul că, plângerile formulate de acestea împotriva încheierilor judecătorului de supraveghere din

cadrul Penitenciarului Tulcea, au fost soluționate de către Judecătoria Tulcea care a menținut hotărârile luate de către judecătorul de supraveghere.

De asemenea, sancțiunea disciplinară cu izolarea pentru maximum 10 zile, a fost aplicată de la începutul anului 2019 și până la momentul efectuării vizitei, în 16 cazuri. De remarcat faptul că, în anul 2019 un deținut a fost sancționat cu izolarea de 2 ori, iar un alt deținut de 3 ori. Cele mai multe sancțiuni au fost pentru abateri disciplinare cu violență sau cu încălcătură psihoemoțională (lovire deținut, amenințare cadre).

Din discuțiile purtate cu reprezentanții Penitenciarului Tulcea a rezultat faptul că, nu au fost cazuri de sancționare a personalului unității în ceea ce privește comportamentul acestuia în relația cu persoanele private de libertate custodiate.

Din verificarea dosarelor disciplinare s-a constatat faptul că, acestea cuprindeau următoarele documente: rapoarte de incident, declarații de martori, referate rezumative de cercetare a incidentului disciplinar, hotărârile comisiei de disciplină, soluția judecătorului de supraveghere a privării de libertate sau hotărârea instanței de judecată cu privire la contestația depusă de deținut.

De asemenea, în evidența electronică a dosarelor deținuților erau menționate abaterile disciplinare comise.

Având în vedere cele de mai sus, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată,

RECOMANDĂ

Conducerii Penitenciarului Tulcea,

să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. completarea corespunzătoare a Registrului leziuni traumatice și aplicarea parafei medicului în toate cazurile când se fac consemnări;
2. sesizarea de îndată a procurorului în toate situațiile în care se constată existența mărcilor traumatice și consemnarea acestora în Registrul mărcilor traumatice;

3. identificarea soluției de către conducerea Penitenciarului Tulcea pentru desemnarea unui însoțitor persoanelor private de libertate care sunt încadrate în grad de handicap grav;
4. organizarea activității de acordare a asistenței medicale persoanelor private de libertate astfel încât, acestora să nu le fie afectată starea de sănătate;
5. luarea măsurilor pentru identificarea deținuților cu risc crescut de suicid;
6. intensificarea evaluării psihologice și medicale a persoanelor private de libertate diagnosticate cu afecțiuni psihice și supravegherea corespunzătoare a acestora, pentru a preîntâmpina eventuale acțiuni suicidare, acte de auto sau heteroagresiune;
7. aplicarea sancțiunii izolării doar în cazuri excepționale și ca ultim resort, iar în situația persoanelor cu tulburări psihice, doar în cazul în care comportamentul deținutului nu este un rezultat direct al bolii sale mintale sau al dizabilității intelectuale.
8. prevenirea abaterilor disciplinare și utilizarea mecanismelor alternative pentru soluționarea acestora, având în vedere că, potrivit Ansamblului de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela), administrația penitenciarelor este încurajată să utilizeze, în măsură posibilă, prevenirea conflictelor, medierea sau orice alte mecanisme alternative de soluționare a litigiilor pentru a preveni încălcările disciplinare sau pentru a soluționa conflictele (Regula nr. 38). Măsura va contribui la prevenirea încălcărilor disciplinare, reducerea sancțiunilor disciplinare ca urmare a dialogului și medierii între deținuți și autoritatea penitenciară.
9. instruirea personalului din penitenciar cu privire la întocmirea rapoartelor de incident, având în vedere numărul mare de dosare de cercetare disciplinară clasate de către Comisia de disciplină. De asemenea, în materia sancțiunilor disciplinare apreciem că se impune cercetarea prealabilă privind lămurirea incidentului sub toate aspectele și administrarea dovezilor certe privind săvârșirea abaterii disciplinare reținută în sarcina persoanei private de libertate de către Comisia de

disciplină a penitenciarului, având în vedere sancțiunile disciplinare anulate de judecătorul de supraveghere a privării de libertate și de instanțele de judecată.

București, 30 octombrie 2019